

CHEXOVNING UCH OPA SINGIL ASARI HAQIDA

Mamarayimova Zebiniso Abdulla qizi

Annotatsiya

Ushbu maqolamda Anton Pavlovich Chexovning mashhur dramatik asarlaridan biri — “Uch opa-singil” (“Three Sisters”) pyesasi g‘oyaviy-badiiy jihatdan tahlil qilinadi. Asarda rus jamiyatidagi ijtimoiy muhit, insonlarning ichki kechinmalari, orzu va haqiqat o‘rtasidagi ziddiyat hamda hayotiy umidlarning amalga oshmasligi kabi masalalar chuqur yoritilgan. Chexov ijodiga xos bo‘lgan psixologik yondashuv ushbu asarda ham yaqqol namoyon bo‘lib, qahramonlarning ruhiy holati, hayotga munosabati va ichki iztiroblari orqali inson taqdirining murakkabligi ochib beriladi. “Uch opa-singil” pyesasida Prozorov opa-singillari hayotidagi Moskva shahriga qaytish orzusi ramziy ma‘no kasb etib, ularning baxt va ideal hayot haqidagi intilishlarini ifodalaydi. Biroq real hayot sharoitlari bu orzularning amalga oshishiga to‘sqinlik qiladi. Asarda Chexovning inson va jamiyat, umid va umidsizlik, faol hayot va passiv kutish kabi qarama-qarshi tushunchalarni chuqur badiiy tahlil qilishi o‘z aksini topgan.

Kalit so‘zlar: *Anton Chexov, Uch opa-singil, rus dramaturgiyasi, psixologik drama, Prozorovlar oilasi, Moskva obrazi, orzu va haqiqat, ijtimoiy muhit, inson taqdiri, umidsizlik motivi, Chexov realizmi, jahon adabiyoti.*

Kirish

Kirish so‘z sifatida shuni ta’kidlash joizki, jahon adabiyotida Anton Pavlovich Chexov ijodi inson ruhiy olami, ijtimoiy muhit va hayotiy qarama-qarshiliklarni chuqur yoritishi bilan alohida o‘rin egallaydi. Ayniqsa, uning “Uch opa-singil” (“Three Sisters”) dramatik asari rus jamiyatining ma’naviy-ijtimoiy holatini, insonlarning orzu-umidlari va real hayot o‘rtasidagi ziddiyatni badiiy jihatdan ifodalab bergan muhim asarlardan biri hisoblanadi. Bugungi kunda ham ushbu pyesa o‘zining dolzarbligini yo‘qotmagan bo‘lib, unda ko‘tarilgan inson taqdiri, hayot mazmunini izlash, orzu va haqiqat muammosi kabi g‘oyalar zamonaviy o‘quvchi uchun ham muhim ahamiyat kasb etadi. Chexov o‘z asarida voqealarni keskin dramatik harakatlar orqali emas, balki qahramonlarning ichki kechinmalari va kundalik hayotiy holatlar orqali ochib beradi. Shu sababli “Uch opa-singil” asarini o‘rganish orqali insonning ichki dunyosi, jamiyat bilan munosabati hamda hayotga bo‘lgan qarashlari yanada chuqurroq anglanadi. Mazkur maqolaning asosiy maqsadi ushbu asarda aks etgan ijtimoiy va psixologik muammolarni tahlil qilish hamda Chexovning badiiy mahoratini yoritib berishdan iborat.

Anton Pavlovich Chexovning “Uch opa-singil” (“Three Sisters”) asari jahon dramaturgiyasida psixologik realizmning eng yorqin namunalaridan biri hisoblanadi. Ushbu asarda Prozorovlar oilasi — Olga, Masha va Irina hayoti orqali insonning ichki orzulari, umidlari va hayotiy reallik o‘rtasidagi ziddiyat chuqur badiiy ifoda etiladi. Asarning markaziy g‘oyasi “Moskva” obrazi bilan bog‘liq bo‘lib, u opa-singillar uchun baxt, erkinlik va ideal

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR

hayot ramzi sifatida namoyon bo‘ladi. Biroq real hayot sharoitlari ularning orzularini amalga oshirishga imkon bermaydi.

Chexov ijodiga xos bo‘lgan yana bir muhim jihat shundaki, u dramatik voqealarni keskin konfliktlar orqali emas, balki kundalik hayot, oddiy suhbatlar va ichki psixologik kechinmalar orqali ochib beradi. Shu sababli asarda tashqi harakatdan ko‘ra ichki ruhiy jarayonlar ustunlik qiladi. Asarda Andrey Prozorov obrazi ham muhim o‘rin tutadi. U ilm-fan va katta maqsadlar sari intilgan shaxs sifatida tasvirlanadi, biroq vaqt o‘tishi bilan u ham o‘z orzularidan uzoqlashib, hayotiy realliklar ichida yo‘qolib boradi. Bu holat Chexov tomonidan insonning zaifligi va muhit ta‘siriga moyilligini ko‘rsatadi.

Asarda yana bir muhim g‘oya — vaqtning o‘tishi va inson hayotidagi ma‘noni yo‘qotish muammosidir. Qahramonlar doimiy ravishda “Moskva”ga qaytish orzusida yashaydi, lekin harakat o‘rniga kutish va umid bilan cheklanadi. Bu esa ularning hayotiy faolligini susaytiradi.

Chexov ushbu asarda ijtimoiy muhitning inson taqdiriga ta‘sirini ham ochib beradi. Viloyat shahridagi hayot zerikarli, monoton va umidsizlikka to‘la bo‘lib, bu qahramonlarning ruhiy holatiga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi.

“Uch opa-singil” asarida asosiy obrazlar va ularning ramziy ma‘nosi

№	Obrazlar	Asardagi roli	Ramziy ma‘nosi
1	Olga	Eng katta opa, o‘qituvchi	Mas‘uliyat va hayotiy og‘irlik ramzi
2	Masha	O‘rtancha opa, hissiyotli shaxs	Ichki isyon va qoniqmaslik ramzi
3	Irina	Kenja opa, orzular bilan yashaydi	Umid va kelajak sari intilish ramzi
4	Andrey Prozorov	Opa-singillar akasi	Yo‘qolgan orzular va mag‘lubiyat ramzi
5	Moskva obrazi	Ideal shahar tasviri	Baxt, erkinlik va ideal hayot ramzi
6	Viloyat shahar	Voqealar joyi	Zerikish, turg‘unlik va umidsizlik ramzi

Xulosa qilib aytganda, Anton Pavlovich Chexovning “Uch opa-singil” asari inson hayotining murakkab psixologik holatlarini, orzu va haqiqat o‘rtasidagi ziddiyatni hamda ijtimoiy muhitning shaxs taqdiriga ta‘sirini chuqur badiiy ifoda etgan dramatik asarlardan biridir. Asarda Prozorov opa-singillari misolida insonning baxtga intilishi, lekin real hayot sharoitlari sababli bu orzularning amalga oshmasligi aniq ko‘rsatiladi.

Asar tahlili shuni ko‘rsatadiki, Chexov dramatik voqealarni keskin konfliktlar orqali emas, balki oddiy hayotiy vaziyatlar va qahramonlarning ichki kechinmalari orqali ochib beradi. “Moskva” obrazi esa asarda ramziy ma‘no kasb etib, ideal hayot, baxt va erkinlikni ifodalaydi. Biroq qahramonlarning faol harakat o‘rniga faqat kutish va umid bilan yashashi ularning

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

hayotiy maqsadlariga erishishiga to'sqinlik qiladi. Umuman olganda, "Uch opa-singil" asari bugungi kunda ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan bo'lib, u insonni hayotda faol bo'lishga, orzular sari faqat kutish bilan emas, balki harakat bilan intilishga undaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Chexov A.P. **"Uch opa-singil" (Three Sisters)** – dramatik asar.
2. Chexov A.P. **"Vanya amaki", "Chayka", "Olchazor"** – pyesalar to'plami.
3. Karlinsky S. **Anton Chekhov's Life and Works**. – London.
4. Maguire R. **Chekhov: A Life**. – New York.
5. Russian Literature Studies. **Chekhov dramaturgy analysis articles**, 2020–2025.
6. Jahon adabiyoti darsliklari va metodik qo'llanmalar.
7. O'zbek tiliga tarjima qilingan Chexov asarlari to'plami.
8. Adabiyotshunoslik bo'yicha ilmiy maqolalar va o'quv qo'llanmalar.

